Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 506216

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	18 november 1997
Kadaster deel/nr	82617/29

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Haarlem	Haarlem	Noord-Holland

Locatienaam
BY Kleverlaan 9, Haarlem

Locatieomschrijving

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Haarlem	G			4230

*Omschrijving***

Inleiding

Kasteelruïne met omgrachting en funderingsresten van de voorhof van het Huis ter Kleef, ook wel Huis te Schoten genaamd, in kern daterend uit de tweede helft van de dertiende eeuw en grotendeels uit de veertiende eeuw, gelegen in de stadskweektuin.

Het oudste gedeelte van het huis is de zuidelijke woontoren, die op basis van de aangetroffen kloostermoppen in de tweede helft van de dertiende eeuw is te dateren. De overige onderdelen zijn in een aantal bouwfasen gedurende de periode 1275-1500 tot stand gekomen.

De oudste vermelding van het huis is te vinden in het leenregister van de Graaf van Holland in een akte uit 1328 waarin Pieter van Rolland als eigenaar wordt genoemd. De naam van het huis is waarschijnlijk afkomstig van Margaretha van Kleef, gravin van Holland, aan wie het huis in 1403 werd overgedragen. In 1492 komt het huis in het bezit van de familie Brederode, die het huis en later de ruïne beheert tot het rond 1700 wordt geveild. Het huis wordt in 1573 opgeblazen op last van de hertog van Alva. In 1715 koopt de gemeente Haarlem de ruïne en omringende land. Het complex wordt rond 1910 opgenomen in de door L.A. Springer aangelegde stadskwekerij.

Omschrijving

* *Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
** *Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 28 march 2024

Van het in een vijftal bouwfasen ontstane Huis ter Kleef zijn fundering en opgaand muurwerk uit de verschillende uitbreidingsperioden alsmede delen van de omgrachting en resten van de fundering van poort- en andere bijgebouwen van de voorhof in de grond bewaard gebleven.

Het oudste gedeelte van het kasteel is de zuidelijke woontoren op rechthoekige grondslag, daterend uit het tweede kwart van de dertiende eeuw. Hiervan resteren de fundering en opgaand muurwerk van de noord- en oostmuur. Aan de buitenzijde van de woontoren zijn decoratieve lisenen op de hoeken en muurvlakken aangebracht, wat op een representatieve functie duidt. Het muurwerk bestaat uit overwegend gele en voor een klein deel rode kloostermoppen, aangevuld met ijsselstenen. Verder zijn hier onder meer sporen van een latrinekoker en een gemetselde trap aangetroffen.

Rond 1300 werd tegen de noordwesthoek van de woontoren een rechthoekige keukenvleugel in rode baksteen aangebouwd, waar zich restanten bevinden van onder meer vloeren, scheidingsmuren, trappen en latrinekoker.

De daarop volgende uitbreiding vond plaats in de veertiende eeuw en omhelsde de ommuring van het binnenplein ten noordoosten van de woontoren, waar delen van vloeren en waterputten zijn blootgelegd, en ten noordoosten hiervan een tweede toren, alwaar zich een grote latrinekoker bevindt.

Eind veertiende eeuw wordt tenslotte nog een traptoren ten zuiden van de noordtoren toegevoegd waarvoor delen van de ringmuur werden afgebroken.

De kasteelruïne was tot voor het archeologisch onderzoek uit 1990-94 op een heuvel gelegen en bedekt door de in 1910 naar ontwerp van Springer aangelegde rotstuin, waarbij destijds alleen de zuidmuur van de noordtoren van de ruïne nog zichtbaar was. Voor de tuinaanleg heeft Springer onder meer delen van de omgrachting gewijzigd en een vijver toegevoegd.

Waardering

Ruïne van de hoofdburcht met bijbehorende omgrachting en voorhofterrein van Huis ter Kleef van belang vanwege de oudheidkundige, typologische, bouw- en cultuurhistorische waarden alsmede vanwege de ensemble- en situationele waarden.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*
Kastelen, landhuizen en parken	Tuin, park en plantsoen	Ruïne

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 28 march 2024